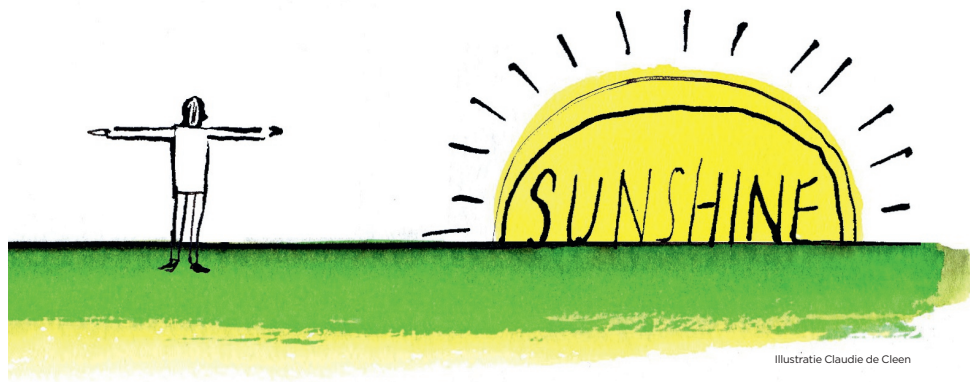
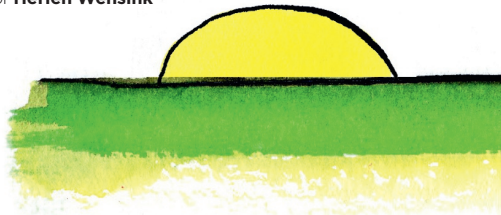

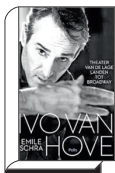
Van Café Illusie naar de top

Kleurrijke anekdotes, fijne weetjes en interessante inkijkjes presenteert Emile Schra in zijn biografie van theaterregisseur Ivo van Hove. Op een iets te etherbiedige toon.

Door **Herien Wensink**

Illustratie Claudie de Cleen

NON-FICTIE

Emile Schra

Ivo van Hove – Theater van de Lage Landen tot Broadway
★★★★☆
Polis;
251 pagina's;
€ 22,50.

De leukste anekdote is die van het café. Begin jaren tachtig huren de jonge Vlaamse toneelregisseur Ivo van Hove (1958) en scenograaf Jan Versweyeld – dan al zijn partner – een ruimte in een voormalige Antwerpse papierwinkel en beginnen daar Café Illusie. 'Ivo is verantwoordelijk voor de ochtenddienst', schrijft biograaf Emile Schra, 'en zorgt voor croissants en koffie.' Het is een geestig detail over de man die intussen in dure smoking zijn ontelbare Tony Awards ontvangt, en die door David Bowie semi-grappend 'the boss' werd genoemd. 'Daarnaast worden franken verdiend met de productie van kaarsen', vervolgt Schra verrassend, en schetst levendig hoe Van Hove en Versweyeld met Pasen in hun Volvo rondtuffen langs parochies, op zoek naar pastoors die een partijtje willen afnemen. Met de opbrengst uit café en kaarshandel worden controversiële punkperformances gefinancierd.

Zulke anekdotes vormen de

kracht van het boek *Ivo van Hove – Theater van de Lage Landen tot Broadway*, van dramaturg en theaterdocent Emile Schra. Twee jaar volgde Schra Van Hove bij zijn werk, vanaf eind 2015 – de jaren van de grote internationale successen; van Broadway en Bowie. Daarnaast kreeg hij inzage in notitieboekjes en familiefoto's, en sprak met jeugd-vrienden, collega's, klasgenoten en leraren van het katholieke jongensinternaat. Het levert kleurrijke, haast filmische scènes op, vooral die op het Klein Seminarie te Hoogstraten, waar de eenzame tiener Van Hove na een moeilijke start 'aan het toneel' gaat, en al gauw de hoofdrol speelt in de productie *Jesus Christ No Superstar* (1975).

De desoigneerde topregisseur blijkt destijds verspreider te zijn geweest van het subversieve schoolkrantje *Panis Angelicus*. O, en een snor staat hem

goed, blijkens de foto's uit zijn studententijd. Schra heeft zich uitstekend gedocumenteerd en serveert fijne weetjes voor de liefhebber.

Een liefhebber, dat is de auteur zelf ook, en dat wreekt zich later in het boek, wanneer hij meticulous voorstelling na voorstelling van de tandem Van Hove/Versweyeld bespreekt – bij AKT, De Tijd, Het Zuidelijk Toneel, Toneelgroep Amsterdam. Dan bekruipet de lezer enig ongeduld: wie wil dit allemaal weten? De toon is eerbiedig – het regent termen als 'meesterlijk' en 'revolutionair', terwijl Schra bij de beschrijving van moeizamer periodes, zoals de rumoerige start bij Toneelgroep Amsterdam, juist zeer omzichtig formuleert. Bij de negatieve ontvangst van Van Hoves Amerikaanse debuut (*More Stately Mansions*, 1997) gaat Schra zelfs zo ver dat hij de kritische recensent beticht van een dubbele agenda – dan wordt hij meer bondgenoot dan biograaf. Ergelijk zijn ook de

amechtige pogingen tot psychologisering. 'Eindelijk is hij iemand', schrijft Schra plechtig. 'Hij wordt door iedereen gezien.' Zulke zinnen geven het geheel een hagiografisch tintje.

Het boek valt uiteen in vier delen, eerst jeugd, studie en vroege jaren, dan het theaterencyclopedische deel, en daarna verandert Schra opnieuw van koers, door in een aantal thematische hoofdstukken – dramaturgie, scenografie, acteren – het geheim van Van Hoves regiestijl te duiden, waarna hij eindigt met het Amerikaanse succes. Een fremdkörper is het overbodige hoofdstuk over het sponsorbeleid van TA.

Niettemin biedt Schra in het derde deel een interessant kijkje in de keuken (de vergelijking met een topkok is trouwens niet vergezocht), vooral wat betreft Van Hoves hypere-

VIER KEER VAN HOVE

Ivo van Hove – Theater van de Lage Landen tot Broadway is de tweede titel in een reeks van maar liefst vier boeken die dit jaar verschijnen over de regisseur. In februari verscheen *Ivo van Hove Onstage*, van de Amerikaanse regisseur en schrijver David Willinger. In augustus volgt *From Shakespeare to David Bowie*, een Brits-Canadese samenwerking van professoren Susan Bennett en Sonia Massai. En eind dit jaar verschijnt een biografie van de hand van *Volkskrant*-recensent Karin Veraart. Op 28 oktober wordt Van Hove 60.

ficiënte werkwijze, en de professionaliteit van het 'bedrijf' Toneelgroep Amsterdam.

Schra tekent geestige observaties op van acteur Bart Slegers, die met Van Hove werkte bij Het Zuidelijk Toneel en bij hun hereniging bij TA constateert dat het repetitielokaal inmiddels meer lijkt op een spacelab van Nasa. Als Ivo nu naar je toekomt voor een regieaanwijzing, wordt hij gevolgd door tien man, zegt Slegers: assistenten, dramaturgen en technici. 'Terwijl je met Ivo staat te praten, worden je maten opgemeten door de costumières. Dat alles gaat tegelijkertijd.'

Zulke passages maken inzichtelijk hoe het kan dat Van Hove twee keer zoveel werk verzet als de meeste van zijn collega's, en hoe hij de leiding van het belangrijkste Nederlandse toneelgezelschap succesvol combineert met een carrière overzee. Behalve met wat vage wenken richting angst voor de dood, blijft het waarom van zijn tomeloze werklust onbeantwoord. ●